

"Mag je een monster als mens tonen?"

Debat over nieuwe Hitler-film

Achtergrond - 14 september 2004

(14 september 2004) Vandaag gaat in [Toronto](#) (Canada) de nu al veelbesproken Duitse film ' [Der Untergang](#)' in première. De film, die de laatste elf dagen uit het leven van Adolf Hitler toont, heeft in de Duitse pers het aloude debat over de omgang met het eigen oorlogsverleden aangewakkerd. Leidt een 'menselijke Hitler' tot bagatellisering van de misdaden van nazi-Duitsland, of vormt het juist een teken van 'normalisering'? Een overzicht van commentaren in de Duitse pers - en de Britse.

Opmerzaamheid was er de afgelopen weken in de Duitse pers ook voor de grote resonantie van 'Der Untergang' in de Britse media. Omdat in Groot-Brittannië, sterker dan bijvoorbeeld in Nederland, naar Duitsland wordt gekeken vanuit het perspectief van het oorlogsverleden, vormt Britse berichtgeving over een Hitler-verfilming, die door de Duitsers zelf als 'taboedoorbrekend' is bestempeld, een interessant klankbord voor de eigen mening. En in Engeland is men het ten minste in dat opzicht roerend eens met de Duitsers: als op afspraak rept de serieuze pers van "Nieuwe film tart Hitler-taboe" (*The Guardian*); "'Der Untergang' breekt een van de Duitse film-taboes" (*The Times*); "Duitsland doorbreekt het Hitler-taboe" (*Daily Telegraph*); "Duitse film doorbreekt Hitler-taboe" (*BBC*).

De Britse bladen constateren deze ontwikkeling, maar omarmen haar niet. Er is eerder sprake van een mix van lichte argwaan enerzijds en welwillendheid jegens een ontwikkeling die als onvermijdelijk wordt gezien anderzijds. De suggestieve vraag van het tabloid *Daily Mail*, "of de Duitsers Hitler alsnog vergeven", vindt in ieder geval weinig bijval. Representatiever voor de Britse reactie is de conservatieve *Daily Telegraph*, die licht-badinerend vaststelt dat 'Der Untergang' Hitler neerzet als "goedmoedig karakter met een voorliefde voor chocoladecake".

Het dagblad *The Independent* heeft in een lang artikel de nieuwe omgang met Hitler binnen een bredere context van Duitse omgang met het eigen oorlogsverleden geplaatst. Met de toenemende distantie in tijd zou ook de distantie tegenover het eigen schuldgevoel toenemen - zonder de Duitse misdaden meteen te ontkennen. *The Independent* wees in dit verband onder meer op de toenemende aandacht de afgelopen jaren in Duitsland voor het lot dat de

Duitse burgerbevolking onderging tijdens de geallieerde bombardementen van steden als Hamburg en Dresden. Ook de opmerking van bondskanselier Gerhard Schröder bij de viering van de zestigste verjaardag van D-Day eerder dit jaar - "de Tweede Wereldoorlog is definitief voorbij" - werd in dit verband aangehaald. De krant gebruikte het Duitse woord "Unbefangenheit" ("onbevangenheid") om het klimaat aan te duiden waarin de Duitsers 'Der Untergang' zouden onthalen. En hoewel de woorden "normaal" en "Duitsland" nog altijd niet makkelijk samen zouden gaan, zou dat in de komende jaren wel eens kunnen gaan veranderen, aldus *The Independent*.

Mark Schenkel studeert geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en schrijft regelmatig artikelen voor het Duitslandweb.

'Der Untergang' gaat op donderdag 16 september in Duitsland in première en komt later dit najaar ook in de Nederlandse bioscopen.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/2108/mag-je-een-monster-als-mens-tonen>